

CRNA GORA

INFORMATATOR O DRŽAVI 2022

Photo: Unsplash/ Ender Vatani, 2019

IZDAVAČ

MEĐUNARODNA ORGANIZACIJA ZA MIGRACIJE (IOM) NJEMAČKA

Charlottenstraße 68

10117 Berlin

Njemačka

T. +49 911 43 000

F. +49 911 43 00 260

iom-germany@iom.int

www.germany.iom.int

Ovaj projekat je finansiran od strane Njemacke Federalne kancelarije za migracije i izbjeglice (BAMF)

Odricanje od odgovornosti IOM je sa velikom pažnjom sprovedla prikupljanje informacija. IOM obezbeđuje informacije po svojim saznanjima i savjeti. Ipak, IOM ne može preuzeti odgovornost za tačnost pruženih informacija. Osim toga, IOM neće snositi odgovornost za bilo kakve zaključke ili rezultate, koji su donešeni na osnovu informacija koje je IOM pružila u ovom informatoru. Za više informacija o dobrovoljnem povratku i reintegraciji molimo vas da posjete informacioni portal www.ReturningfromGermany.de, ili kontaktirate lokalnu kancelariju za dobrovoljni povratak i reintegraciju.

Objavljeno: decembar 2022

PREGLED SADRŽAJA

1. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA _____
2. TRŽIŠTE RADA I ZAPOŠLJAVANJE _____
3. SMJEŠTAJ _____
4. SOCIJALNA ZAŠTITA _____
5. OBRAZOVNI SISTEM _____
6. DJECA _____
7. KONTAKTI _____
8. SAŽETAK _____

1 ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Generalne informacije o zdravstvenoj zaštiti

Državno zdravstveno osiguranje je dostupno crnogorskim građanima.

Zdravstvena zaštita građana u Crnoj Gori pruža se na tri nivoa: primarnom (domovi zdravlja), sekundarnom (opšte i specijalne bolnice) i tercijarnom (Klinički centar Crne Gore).

Nivo primarne zdravstvene zaštite, koji treba da pokrije 80-85% zdravstvenih potreba. Nosilac primarne zdravstvene zaštite je izabrani ljekar u ambulanti, odnosno timovi izabranih ljekara.

Dom primarne zdravstvene zaštite organizaciono ima tri osnovne jedinice:

- Ambulanta izabranog lekara, odnosno timovi izabranih lekara (izabrani pedijatar, izabrani lekar za odrasle i izabrani ginekolog);
- Centri podrške izabranim ljekarima organizovani na lokalnom i regionalnom nivou za: bolesti pluća i tuberkulozu, dijagnostiku, mentalno zdravlje, djecu sa posebnim potrebama, prevenciju i dr.;
- Jedinice za: tim za kućne posjete, primarni nivo fizičke terapije i usluge transporta pacijenata.

Nivo sekundarne zdravstvene zaštite obezbjeđuje se kroz specijalističke ambulante i bolnička odjeljenja, kao i tercijarni nivo zdravstvene zaštite uz razvoj subspecijalističkih ambulanti.

Osnovna zdravstvena zaštita se sprovodi u okviru sistema izabranih ljekara (svaki osiguranik dobija svog izabranog ljekara u svojoj opštini).

Photo: Unsplash/ Marcelo Leal, 2018

Zdravstveno osiguranje pokriva sledeće usluge: promocija zdravlja; prevencija bolesti; dijagnostiku, pregledе i liječenje, uključujući mjere rane identifikacije i sprječavanja progresije oštećenja; rehabilitaciju i specijalizovanu medicinsku rehabilitaciju; kontinuiranu zdravstvenu njegu; stomatološku zdravstvenu zaštitu; hitnu i urgentnu medicinsku pomoć; dijalizu; usluge transfuzione medicine; lijekovi i medicinske uređaje; medicinsko-tehnička pomagala.

Sledeće grupe imaju pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu: djeca mlađa od 18 godina, redovni učenici srednjih škola i studenti mlađi od 26 godina, trudnice, osobe starije od 65 godina, nezaposlene osobe prijavljene na Biro rada, osobe sa invaliditetom, osobe koje su minimum 10 puta dobrovoljno dale krv.

1 ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Zaposlene osobe imaju pravo na javnu zdravstvenu zaštitu ukoliko redovno uplaćuju neophodne doprinose. Kada je lice zaposleno, doprinos osiguravača je 8,5% od zarade, a doprinos poslodavca je 3,8%. Javna zdravstvena zaštita uključuje besplatno liječenje u državnim bolnicama i klinikama, kao i besplatne lijekove koje je prepisao doktor a koji se nalaze na godišnjoj listi besplatnih lijekova, izdate od strane Ministarstva zdravlja.

Dostupnost medicinskih ustanova i ljekara

Dostupnost medicinskih ustanova i ljekara u svakoj opštini u Crnoj Gori postoji najmanje jedna Opšta bolnica ili Dom zdravlja u kojima se može naci izabrani ljekar. Što se tiče specijalizovanih institucija, postoji Klinički centar u Podgorici, Bolnica za plućne bolesti u Nikšiću i Institut za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i reumatologiju u Herceg Novom. Obezbijedio Fond zdravstvenog osiguranja Crne Gore. U ovom slučaju pacijenti uopšte ne moraju da plaćaju ili plaćaju samo malo učešće (do 2 EUR) Za više informacija: https://fzocg.me/documents/3_POO/Lista_ljekova_2020.pdf

Dostupnost zdravstvene zaštite povratnicima:
Uslovi: Sve navedene grupe u tekstu imaju pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu sve dok imaju prijavljeno pribivalište na teritoriji Crne Gore i registrovani su na lokalni fond za zdravstveno osiguranje.

Postupak registracije: Povratnik mora zakazati termin kod lekara opšte prakse po svom izboru. Pacijenti se evidentiraju u Fondu za Zdravstveno osiguranje.

Potrebnidokumenti: Dokaz o prebivalištu i ID. Više informacija na <https://fzocg.org>.

Prijem u medicinske ustanove:

Pacijenti koji su registrovani u Fondu za zdravstveno osiguranje prvo treba zakazati medicinski pregled kod njihovog izabranog doktora. Lista izabranih doktora je prikazano na vidljivom mestu u zdravstvenim ustanovama i organizacionim jedinicama fond. Izbor doktora vrši se popunjavanjem potpisivanjem Izjava o izboru-promjeni izabranog doktora. Izabrani doktor po potrebi ih uputiti specijalisti. Bilo koji nezaposleni crnogorski državljanin prima besplatno zdravstveno osiguranje (osoba mora imati važeći crnogorski dokument) i mora biti registrovana na Fondu za zdravstveno osiguranje. Kada se registruje preko EA mora dostaviti svoju radnu knjižicu i ID.

Dostupnost i troškovi lijekova:

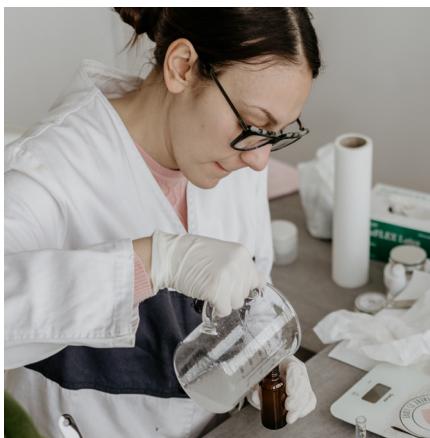
Lica imaju pravo na lijekove u okviru obaveznog zdravstveno osiguranje. Lijek mora biti propisan od strane ljekara i mora biti na listi lijekova koje obezbjeduje Fond zdravstvenog osiguranja Crne Gore. U slučaju da se lijek nalazi na listi, pacijenti Pacijentu su lekovi besplatni jedin u slučaju za lekove za koje je potrebna minimalna naknada (do 2 EUR). Zaviše informacija o lijekovima: https://fzocg.me/documents/3_POO/Lista_ljekova_2020.pdf

2 TRŽIŠTE RADA I ZAPOSЉAVANJE

Opšte informacije

U Crnoj Gori ima 203,123 ekonomski aktivnih lica koja plaćaju porez i doprinose. Prosječna zarada (bruto) u Crnoj Gori u anuara 2022.g. iznosila 890 Eur, dok prosječna zarada bez poreza i doprinosu (neto) iznosi 686 Eur. Sektor usluga dominira 76% ukupne zaposlenosti, dok poljoprivreda i industrija čine 24% ukupne zaposlenosti.

Geografski gledano, većina (48%) poljoprivrednih aktivnosti koncentrisana je na sjeveru, dok je 90% cijelokupne zaposlenosti u obalnom regionu su ugostiteljske usluge. Poljoprivredna radna snaga postala je produktivnija tokom protekle decenije, poljoprivredna produktivnost radne snage znatno se povećala na Zapadnom Balkanu- više nego u ostalim evropskim zemljama. Produktivnost rada u poljoprivredi porasla je za 73% u Crnoj Gori. Najtraženiji poslovi vezani su za turizam (smještaj i usluge prehrane) a zatim i građevinske poslove.

usluge:

- Spisak slobodnih mesta
- Pomoć u pronaalaženju posla
- Stručne obuke
- Izdavanje potvrda
- posredovanje
- podrška razvoju preduzetništva
- pomoću kredita

Prilikom registracije i korištenja portala Zavod za zapošljavanje nema troškova. Neki od portala koji objavljaju slobodna radna mjesta su:

- <http://zaposli.me>
- <http://www.prekoveze.me/>
- <http://posao.crna.gora.me/list/>
- <http://www.klikdoposla.me/>
- <http://www.sezonac.com/>
- <http://www.careerjet.me/posao-crna-gora-125176.html>

Pomoć nezaposlenima

Pomoć nezaposlenima (socijalnu zaštitu) u Crnoj Gori obezbjeđuje država. Sve neophodne informacije o pomoći nezaposlenima mogu se naći u okviru poglavљa IV (Socijalna zaštita). Osobe koje nemaju djece niti zdravstvenih tegoba i ne ispunjavaju uslove za socijalnu pomoć i povlastice radi nezaposlenosti mogu se prijaviti za jednokratne novčane pomoći. Za jednokratnu pomoć se mora sprovesti intervju u Centru za socijalni rad, na osnovu koga će se odrediti količina i vrsta pomoći.

Dalje obrazovanje i treninzi

2 TRŽIŠTE RADA I ZAPOSЉAVANJE

Kako bi stekao određenu stučnu obuku, povratnik mora da se registruje u Zavod za zapošljavanje Crne Gore <https://www.zzzcg.me/>. Zavod za zapošljavanje organizuje različite vrste obuka, zavisno od svere interesa povratnika. Osnovna dokumentacija za registraciju u Zavod za zapošljavanje su:

- Lična karta
- Radna knjižica (Ovjerena od strane Opštinskog sekretarijata za rad)
- Potvrda o školovajnu,
- Stečena kvalifikacija ili profesionalna kvalifikacija

Pristup za povratnike

Pristupačnost: Svaki crnogorski državljanin i svaki stranac mogu koristiti usluge Zavoda za zapošljavanje

Registracija: Osobe bi trebalo da se prijave u Zavodu za zapošljavanje u njegovoj/njenoj opštini. Više informacija (uključujući lokacije): <http://www.zzzcg.me/>

Potrebna dokumentacija: Osoba mora imati sa sobom ovjerenu radnu knjižicu i ličnu kartu

Photo: Unsplash/ Paddy Pohlod, 2019

3 SMJEŠTAJ

Generalne informacije

Cijene smještaja umnogome zavise od regiona u Crnoj Gori. Prosječne cijene dvosobnih stanova su:

- Sjeverna i centralna regija (osim Podgorica): 250 - 350 EUR / mjesec
- Podgorica: 350 - 600 EUR / mjesec
- Područje obale: 350 - 600 EUR / mjesec.

Troškovi vezani za električnu energiju, vodu i ostale komunalne usluge zavise od mjesечne potrošnje.

Pronalažak smještaja

Dnevna štampa sadrži većinu informacija o pronalaženju smještaja u Crnoj Gori. Na sledećim web adresama se nalaze informacije o slobodnom smještaju:

- <http://www.smestaj.me/>
- <https://www.rentastanpg.com/>
- <http://nekretnine.crna.gora.me/>
- <http://www.c21fresh.me/>

U izvjesnim slučajevima opštine mogu dati na korišćenje stanove dok osoba ne rješi stambenu situaciju.

Socijalna davanja za smještaj

U Crnoj Gori parvo na socijalno stanovanje nije definisano Ustavom. Međutim Crna Gora, kao potpisnica međunarodnih sporazuma i konvencija, obavezala se da će pristupiti ovom putanju u skladu sa svojim obvezama.

Prioritet u ostvarivanju prava na socijalno stanovanje u skladu sa Zakonom o socijalnom stanovanju imaju: samohrani roditelji, staratelji, osobe sa invaliditetom, osobe starije od 67 godina, mladi ljudi koji su bila djeца bez roditeljskog staranja, porodice sa djecom koja imaju invaliditet, pripadnici Roma i Egipćana (RE populacija) raseljena lica koja borave u Crnoj Gori, stranac sa prebivalištem ili privremenim boravkom koji je imao priznat status raseljenog lica ili interno raseljenog lica, žrtva porodičnog nasilja.

Član 8 Zakona o socijalnom stanovanju definiše opšte kriterijume za ostavljanje prava na socijalno stanovanje za osobe iz grupe lica za utvrđene programima:

3 SMJEŠTAJ

Photo: Unsplash/ Krzysztof Kotkowski

Sledeći kriterijumi su pomenuti:

1. Postojeća stambena situacija
2. Iznos prihoda i impovinsko stanje
3. Dužina neprekidnog boravka, umjesto rješavanja stambenih potreba
4. Broj članova domaćinstva
5. invaliditet
6. zdravstveno stanje i godine života
7. godine života

Gore navedene informacije treba prikupiti i dostaviti Centru za Socijalni rad u gradu u kome su prijavljeni, zajedno sa ličnim dokumentima.

Pristup za povratnike

Objekti za privremeni smještaj: Nema raspoloživih skloništa u kojima bi povratnici mogli privremeno da borave nakon povratak. Mogućnosti stanovanja/skloništa za žrtve nasilja, žrtve porodičnog nasilja, samohrane majke, itd. su Sigurna Ženska kuća, Bona fide. Detalji za kontakt se mogu naći u sekciji za kontakte u ovom izveštaju.

Socijalno stanovanje: Povratnici imaju ista prava kao i ostali građani Crne Gore i ne ispunjavaju uslove za bilo kakav poseban privremeni ili socijalni pristup stanu. Prioritet u ostvarivanju prava na socijalno stanovanje u skladu sa Zakonom o socijalnom stanovanju ima ista grupa gore pomenuta pod „Socijalni grantovi za stanovanje“; takođe isti opšti kriterijumi koji su tamo pomenuti i podaci koje treba dostaviti svi se odnose na povratnike.

Potrebna dokumenta: Dokumenta koja dokazuju podobnost.

4 SOCIJALNA ZAŠTITA

Social welfare system

Centar za socijalni rad je institucija koja je nadležna za pitanja socijalne i porodično-pravne zaštite građana. Osnovna materijalna davanja u crnogorskom sistemu socijalne zaštite su: materijalno obezbjeđenje; lična invalidna; dodatak za njegu i pomoć; zdravstvena zaštita; troškovi sahrane; jednokratna novčana pomoć; naknada roditelju ili staratelju - njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidne. Osnovna materijalna davanja iz djeće zaštite su: naknada za novo-rođeno dijete; dodatak za djecu; troškovi ishrane u predškolskim ustanovama; pomoć za vaspitanje i obrazovanje djece i mlađih sa posebnim obrazovnim potrebama; refundacija naknade zarade i naknada zarade za porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo; naknada po osnovu rođenja djeteta; refundacija naknade zarade i naknada zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena. Usluge u oblasti socijalne i djeće zaštite su: podrška za život u zajednici; savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga; smještaj; neodložne intervencije i druge usluge. Finansijska pomoć je ista za sve crnogorske građane (pa i za povratnike). Iznos finansijske podrške za pojedinca ili porodicu bez prihoda, na mjesечноj nivou iznosi: 63.50 EUR (porodica jedan član), 76.20 EUR (porodica dva člana), 91.59 EUR (porodica tri člana), 108.00 EUR (porodica četri člana) 120.70 EUR (pet ili više članova/ djeca bez staratelja).

Pristup za povratnike

Pristupačnost: Osobe sa posebnim potrebama, djeca, zavisnici od droga, alkohola ili drugih narkotika; žrtve zanemarivanja, nasilja, eksploracije i nasilja u porodici ili potencijalne žrtve; žrtve trgovine ljudima; beskućnici; trudnice bez porodične podrške i adekvatnih uslova za život; samohrani roditelji bez porodične podrške i adekvatnog smještaja; osobe kojima je potrebljana socijalna zaštita zbog posebnih okolnosti i društvenog rizika

Pravo na materijalno obezbjeđenje ima osoba ili porodica, ukoliko: prosječni mjesечni prihod ne prelazi nivo određen od strane države; osoba ne posjeduje ili ne koristi poslovni prostor; osoba ne posjeduje, ili ne koristi stan veći od stana propisanog od strane države; osoba ne posjeduje zemlju; osoba ili član porodice koji/a je radno sposoban/na, nije zapošljen/a

Registracija: Osoba se mora prijaviti za finansijsku podršku u Centru za socijalni rad. Nakon intervjua sa socijalnim radnikom, komisija odlučuje da li je osoba kvalifikovana za primanje finansijske podrške. Komisija donosi odluku na osnovu mišljenja socijalnog radnika i dokumenata potencijalnog korisnika neophodnih za dobijanje podrške.

Potrebna dokumentacija: Kopija lične karte, izvod iz matične knjige rođenih, dokaz da je osoba prijavljena na Biro rada, dokaz da osoba ne posjeduje nikakvu vrstu imovine, dokaz da osoba nije poreski obveznik, vjenčani list.

4 SOCIJALNA ZAŠTITA

Penzioni sistem

Pravo na penziju i invalidsku penziju se ostvaruje u okviru fonda PIO. Fond PIO je institucija nadležna za rješavanje pitanja vezanih za pravo na penziju i invalidsko osiguranje. U okviru fonda PIO pitanja penzionog i invalidskog osiguranja rješava opštinski ogrank u kom je osiguranik posljednjeg puta bio osiguran (princip posljednjeg osiguranja)

Postoji više vrsta penzija u Crnoj Gori:

- Starosna penzija
- Prevremena starosna penzija
- Invalidska penzija
- Porodična penzija

Pristup za povratnike

Pristupačnost: Crnogorski građani mogu ostvariti pravo na starosnu penziju ukoliko ispunе neki od sljedećih uslova (vidjeti tabelu). Povratnik će biti prijavljen od strane poslodavca ili Zavoda za zapošljavanje.

Registracija: Povratnik treba da se obrati fondu PIO kako bi registrovao/la godine radnog staža koje je on/ona stekao/la u inostranstvu u slučaju da druga zemlja nije davalac osiguranja.

Potrebna dokumentacija: Lična karta.

Ranjive kategorije

Sljedeće grupe su prepoznate kao ranjive u Crnoj Gori: RE populacija, sobe sa invaliditetom, Žrtve nasilja i djeca bez roditelja, Trudnice i samohrane majke-Pomoć pripadnicima ranjivih kategorija stanovništva: Postoje NVO i međunarodne organizacije koje se bave ovim pitanjem. Kontakti organizacija se nalaze u poglavju VII.

5 OBRAZOVANJE

Opšte informacije o obrazovanju

Osnovno obrazovanje u crnoj Gori je obavezno prema Ustavu Crne Gore. Svaki roditelj ili staratelj dužan je da upiše djecu od 6. do 15. godine. Zakon nalaže novčanu kaznu od 100 do 1.500 eura za neprijavljivanje djeteta ili ako dijete ne pohađa školu. Zatim neophodno je odraditi osnovne zdravstvene pregledе od strana izabranog doktora zajedno sa psihološkim testom koji radi pedagog u školi u kojoj se upisuje dijete. Sve informacije vezane za način upisa mogu da se dobiju od škole koju izaberu roditelji. Kada se upisuje dijete u prvi razred osnovne škole potrebno je da roditelji prilože rodni list ili podatke o pribivalištu dijeteta.

Troškovi, zajmovi i stipendije

Svi nivoi obrazovanja osim visokog obrazovanja su besplatni u javnim školama. Što se tiče univerziteta, školarine za javne univerziete varijaju od 250 do 500 EUR po semestru. <https://www.ucg.ac.me/> U Crnoj Gori postoji nekoliko privatnih univerziteta. Njihove naknade varijaju od 700 do 1500 EUR po semestru. Univezitet Crne Gore odobrava besplatnu nastavu za približno 5000 studenata. Broj stipendija po univezitskoj jedinici zavisi od broja primljenih studenata. Neki privatni univerziteti daju stipendije uspješnim sportistima.

Odobrenje i verifikacija stranih diploma

Zahtjevi se podnose Ministarstvu obrazovanja, uključujući sljedeće dokumente: zahtjev, tri ovjerene kopije diplome ili potvrde o položenim ispitima (transkript evidencije) ili diploma, plaćanje za odobravanje i verifikaciju stranih diploma u iznosu od 150 EUR,

Pristup za povratnike

Registracija: Povratnici treba da imaju međunarodni rodni list, vakcinacioni karton i školske diplome za djecu. Osnovno obrazovanje u Crnoj Gori je obavezno prema Ustavu i Zakonu o osnovnom obrazovanju, pa je svaki roditelj ili staratelj obvezan da upiše djecu od 6. do 15. Godine. Za neregistrovanje djece ili da dijete ne pohađa školu zakon propisuje novčanu kaznu od 100 do 1500 EUR.

Potrebna dokumentacija: Dokumenti potrebeni za upis djece u prvi razred su: Izvod iz matrične knjige rođenih, potvrda o pohađanju predškolske ustanove, dokaz o medicinskom pregledu djeteta, dokaz o pribivalištu. Za vrtić je potrebno uredno popunjeno obrazac za prijavu (koji može da se uzme na šalteru te ustanove), izvod iz matrične knjige rođenih za prvi put upisanu djecu. Za korisnike materijalne sigurnosti potvrda centra za Socijalni rad. Za samohrane roditelje, izvod iz umrlice ili drugi dokaz u prilogu ovom statusu. Za djecu sa smetnjama u razvoju odluka o smještaju u program specijanog obrazovanja..

5 OBRAZOVANJE

---

6 DJECA

Status djece i novorođenčadi

U Crnoj Gori živi 145.126 djece mlađe od 18 godina. Oni čine 23,4% ukupne populacije (51,9% dječaka i 48,1% djevojčica). Što se tiče opštег stanja uslova u kojim žive i razvoja djece procenti su sljedeći, sedam odsto djece mlađe od pet godina opšte populacije kao i 21 posto djece mlađe od pet godina koji žive u romskim naseljima žive u lošijim uslovima. Pedeset i tri posto djece (opšta populacija) uzrasta od 3 do 5 godina pohađaju osnovno obrazovanje, dok je u romskim naseljima taj procenat mnogo niži (16%). Među opštom populacijom stopa završetka osnovne škole je 96% dok je za srednju školu 86%. U romskim naseljima stopa završetka osnovne škole je 56% a srednje 3%. Pedeset osam posto djece mlađe od 5 godina i samo 6% romske djece ima tri ili više dječjih knjiga kod kuće. U 2019. godini 6% djece uzrasta od 5 do 17 godina (opšta populacija) i 25% djece u romskim naseljima iskusilo je anksioznost na osnovu percepције i mišljenja njihovih roditelja/staratelja. Procenti slučajeva depresije bili su niži, 3% za cijekupno stanovništvo i 8% za romska naselja. U 2018. godini 32% djece je bilo u riziku od siromaštva. Relativne stope siromaštva značajno su varirale prema različitim sastavima domaćinstava. Lako je stopa rizika od siromaštva iznosila 15% za domaćinstva bez zavisne djece, domaćinstva koja izdržavaju djecu bila su znatno izloženija riziku od siromaštva (28%). Postoji jaka korelacija između stope siromaštva i a) statusa aktivnosti (nezaposleni/neaktivni su u goroj situaciji), b) nivo obrazovanja (niži nivo obrazovanja prodrazumevaju vežu stopu siromaštva). Konačno, 37% djece (opšte populacije) bilo je materijalno u

tri ili više dimenzija, 91% u romskim naseljima. Adolescenti u Crnoj Gori čine približno 14% od 620.029 stanovništva u zemlji, sa oko 86.000 mlađih u dobi od 10 do 19 godina. Crnogorski zakon o mlađima prepoznaže mlađe u uzrasu od 15 do 30 godina, a oni čine oko 142.000 ljudi ili 23% od ukupnog broja stanovnika. Socijalna situacija roditelja nema uticaja na osnovno dečije parvo na zdravstvenoj zaštiti i obrazovanju.

6 DJECA

(Ne) vladine organizacije koje se bave pravima djece

NVO Centarza prava djeteta Crne Gore, Oblasti djelovanja Udruženja su: Istraživanje, analiza, monitoring i izvještavanje; Jačanje dječje participacije i neposredan rad sa djecom; Razvijanje socijalne inkluzije kroz razvoj servisne podrške ranjivim grupama (Klub hranitelja i djece iz hraniteljskih porodica; Stanovanje uz podršku za mlade koji napuštaju institucionalni smještaj-Dom "Mladost" Bijela; Centar za podršku djeci i porodici / Dnevni boravak za djecu u riziku); Kontinuirana promocija prava djeteta definisanih UN Konvencijom o pravima djeteta (Opšta načela – pravo na život, opstanak i razvoj, pravo na nediskriminaciju, pravo djeteta na participaciju i najbolji interesi djeteta, Građanska prava i slobode djeteta, Porodično okruženje i alternativno zbrinjavanje, Osnovno zdravlje, dobrobit i socijalna zaštita, Obrazovanje, slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti, Posebne mjere zaštite).

NVO Juventas pruža direktnu asistenciju, daje podršku unapređenju kvaliteta usluga, produkuje i zagovara prijedloge promjene javnih politika, razvija kapacitete donosioca odluka i pružaoca usluga, kao i ciljnih grupa sa kojima radi. Razvijeni su i programi podrške za rad učeničkih parlamenta podrška omladinskom aktivizmu (od 1996), participacija mladih u donošenju odluka (od 1996), podrška povećanju mobilnosti mladih (od 2011), podrška socijalnom osnaživanju Roma (od 2005), podrška poštovanju prava LGBT osoba podrška ostvarivanju prava korisnika droga ,podrška pristupu pravima i servisima seksualnih radnica,

podrška mladima u riziku od socijalne isključenosti.

UNICEF je prvi put otvorio kancelariju u Podgorici 1993. godine kako bi pomogao Vladi da pruži podršku velikom broju djece izbjeglica koje su dolazile iz susjednih zemalja bivše Jugoslavije. Nakon završetka rata u bivšoj Jugoslaviji, novi priliv djece izbjeglica je došao sa Kosova tokom 1998-1999. godine. UNICEF je tada saradivao sa relevantnim institucijama kako bi se djeci izbjeglicama i njihovim porodicama obezbijedili osnovni servisi i uslovi za život (hrana, zdravstvena zaštita, imunizacija, obrazovanje, higijena u izbjegličkom kampu, itd.). Podrška UNICEF-a se vremenom transformisala sa pomaganja zemlji da se suoči sa kriznom situacijom na pružanje podrške Crnoj Gori u izgradnji državnih institucija i pristupanju EU. S obnovom nezavisnosti Crne Gore 2006. godine, UNICEF je otvorio prvo predstavništvo u ovoj zemlji i tada je potpisano prvi Program UNICEF-a za državu Crnu Goru (2007-2011). Danas se UNICEF fokusira na pružanje podrške Crnoj Gori da stavi djecu u srce procesa pridruživanja EU. To je od suštinskog značaja, jer djeca Crne Gore danas su građani EU sjutra. Crna Gora je sada zemlja srednjeg nivoa prihoda. U takvom okruženju, UNICEF se bavi jačanjem kapacitet nacionalnih institucija da razviju i primjene adekvatne politike koje će donijeti održive, pozitivne promjene u životima sve djece.

7 KONTAKTI

Crveni krst Crna Gora
Katastrofe i hitne zdravstvene situacije
Jovana Tomaševića Street,
num.6. Podgorica
81 000 Podgorica
Tel: +382 20 241 819
Email: ckcg@t-com.me
Internet: <http://ckcg.me/en/o-nama/kontakti>

UNHCR Montenegro
Zaštita prava
UN Eco House, Stanka
Dragojevica bb
81000 Podgorica
Tel: +382 20 447 400
Email: mnp0@unhcr.org
Internet: <http://www.unhcr.org/montenegro.html>; <http://un.org/me/>

UNICEF Montenegro
Prava djece
UN Eco House, Stanka
Dragojevica bb
81000 Podgorica
Tel: +382 20 447 400
Email: podgorica@unicef.org
Internet: <https://www.unicef.org/montenegro/>

Udruženje Roma
Organizacija koja se bavi pravima Roma
Tel: +382 63 210 081;
Email: udruzenjeromacrgore@t-com.me

Međunarodna organizacija za migracije (IOM) Montenegro
UN Agencija za migracije
Dzordza Vasingtona 51/45
81000 Podgorica
Tel: +382 20 673 402
Email: iommontenegro@iom.int
Internet: <https://www.iom.int/countries/montenegro> <http://un.org/me/p://www.website.org>

Mladiinfo Montenegro
Zastita prava Roma
Tel: +382 20 221 193
Email: mladi.romi@t-com.me
Internet: <https://www.mladiro-mi.me>

NVO Gradjanska alijansa
Organizacija za zaštitu prava
Bratstva i jedinstva 4.
81000 Podgorica, Crna Gora
Tel: +382 20 602 710
Email: montenegro@forum-mne.com
Internet: <http://www.forum-mne.com>

Centar za obrazovanje i obuku Podgorica
Treninzi
Email: coo.montenegro@gmail.com
Internet: <https://etcmne.org>
<http://www.website.org>

y

Zracak nade
Omladinski rad, i pomoc djeci sa posebnim potrebama
Ul. Voja Đenisićevića 14, 84210 Prijedor
Tel: +382 052/322-991
Internet: <http://www.zracnade.co.me/index.php>

General Hospital Bijelo Polje
Public medical facility
Medanovići bb, Bijelo Polje
Tel: +382 050 486
Email: opsbpr@t-com.me
Internet: <http://www.bpbolnica.me/>

7 KONTAKTI

Centar za prava djeteta

Zastita prava djeteta
Ulica Vlada Ćetkovića 54
Tel.: +382 20 245 789
Email: office@cpdcg.org
Internet: <http://cpdcg.org/index.php/kontakt>

Nekretnine

Servici za traženje smještaja i nekretnina
Tel: +382 67 852 669
Email: admin@crna.gora.me
Internet: <http://nekretnine.crna.gora.me>

NGO Juventas

Rad sa mladima
Ul. Omladinskih brigada 6
Tel: +382 20 657 098
Email: juventascg@gmail.com
Internet: <https://www.juventas.co.me/en/>

Zavod za zaposljavanje Crne Gore

Tel: +382 20/405- 272
Address: Bulevar revolucije 5.,
Podgorica 81 000
Email: press@zzzcg.me
Internet: <http://www.zzzcg.me>

NVO Unija udruzenja roditelja

djece sa invaliditetom
Stari Aerodrum, Bulevar Josipa Broza Tita b.b.,
81000 Podgorica Tel/fax: +382 (0)20/642-060
Mob: +382 (0)67/576-780
Web: www.nasainicijativa.me
Email: nasainicijativa@t-com.me

NVO Pomoc

Raseljene grupe
Oktobarske revolucije, 122
Podgorica
Tel: +382 20 60 20 40
Email: helphelp@t-com.me.
Internet: <http://help-montenegro.org/?lang=sr>

Udruzenje mladih sa

hendikepom
Ul. Rista Dragićevića, br. 7, 81 000 Podgorica
Tel.: +382 (0)67 801 761
Email: umhcg@t-com.me
Internet: <http://umhcg.com/kontakt/>

Nvo Pedagoski centar

Organizacija koja promovice
ekdukaciju
Bulevar Svetog Petra Cetinskog
25/V
Tel.: +382 (0)20 248 667
Email: coo.montenegro@gmail.com
Internet: <http://www.pccg.co.me/index.php>

NVO Udruzenje roditelja

Prava roditelja i djece
Vuka Karadzica 2/3, Podgorica
Tel: +382 20 22 10 00
Email: contact@roditelji.me
Internet: www.roditelji.me

Asistencija migrantima iz Crne Gore

Projekat virtualnog savjetovanja sprovodi Međunarodna organizacija za migracije (IOM) u Njemačkoj. Migranti koji žive u Njemačkoj i koji razmišljaju o povratku daju savjete za povratak i reintegraciju od strane osoblja IOM-a u Crnoj Gori. Lokalno osoblje IOM-a može se kontaktirati na crnogorskom jeziku putem telefonskih aplikacija.

Ova usluga ima za cilj da unaprijedi usluge migranatima za dostojanstven povratak tako što ih informiše o raznim opcijama povratka i reintegracije i programima pomoći.

Kontaktajte Anicu i Ivanu iz IOM Crna Gora

WhatsApp:

+382 68 806 917

8 SAŽETAK

Mjere koje treba preduzeti prije povratka

- **Putna dokumenta:** Prijaviti se za putni list u slučaju da ne posedujete Crnogorska dokumenta pasoš (ili luičnu kartu u slučaju Šengejskih zemalja)
- **Transport:** Prikupite informacije vezano za dolazak na aerodrom i pripremu za putovanje. Postoje aerodromi u Podgorici i u Tivtu : <https://www.montenegroairports.com> . Što se tiče drumskog prevoza postoji lokalni prevoz autobusima kao i povezanost između gradova: www.balkanaviator.com; <https://busticket4.me/EN>. Karte za željeznički saobraćaj možete kupiti na stanici ili kod konduktora <https://www.zcg-prevoz.me/> .

Mjere koje trebate preduzeti odma nakon dolaska

- **Lična dokumenta:** Ukoliko nemate lična dokumenta važeća, potrebno je javiti se Ministarstvu Ubratračnjih poslova kako bi započeli procedure za izradu važećih dokumenata. <https://mup.gov.me/ministarstvo>
- **Socijalna davanja:** Prijavite se za radnu knjižicu u Sekretarijatu za socijalnu zaštitu ako je nemate. <https://www.csrgc.me/index.php/propisi/pravilnici1/materijalna-davanja>
- **Zaposlenje** Registrujte se u Agenciji za zapošljavanje.
- **Obrazovanje:** Prijavite djecu u školi u slučaju da ih imate.

